

BOĻŠEVISTISKĀ VĀRDA KAREIVIS

1904. gada martā — pāris gadus pēc Leņina «Iskras» un Staļina «Brdzolas» — sāka iznākt Latvijas boļševiku orgāns — laikraksts «Cīņa». Tas bija ievērojams notikums latviešu tautas revolucionārā cīņā gaitās.

Partijas vēstures īsajā kursā teikts, ka pirmo «Iskras» numuru iznākšana bija pāreja jaunā posmā — kad no izkliedētām grupām un pulciņiem patiesi nodibināja vienotu Krievijas socialdemokrātisko strādnieku partiju. Biedrs Staļins, noskaidrojot «Brdzolas» uzdevumus, raksta, ka viens no tiem ir saistīt un apvienot gruziņu un krievu cīnītājus strādniekus. «Cīņa», kas no savas pastāvēšanas pirmajām dienām bijis īsts boļševistisks preses orgāns, piekrit šī pati loma, šie paši uzdevumi. Ar tās iznākšanu partija ieguva vienu no spēcīgākajiem un skaudrākajiem ieročiem, varēja sākties vienotas centrālās partijas organizēšana, un latviešu tautas revolucionārā cīņā vēl ciešāk sasaisījās ar krievu strādnieku un zemnieku varonīgo cīņu pret patvaldību un kapitalismu.

Šajās dienās izrit četrdesmit pieci gadi kopš šī notikuma. Lai tādēļ no visas sirds sveicam un daudzīnām «Cīņu» — drosmīgo un modro boļševistiskā vārda kareivī, kas jau gandrīz pusī gadu simtēna stāv savā kaujas postenī. Ja šodien mūsu republikā izšķirošas uzvaras guvusi padomju vara, ja pīšļos satricēti mūšenie inaidnieki, ja visa tauta aktīvi un alžrautīgi piedalās komunisma celtniecībā, ja gūtas slavenas uzvaras visās dzīves un darba nozarēs, tad tas ir arī «Cīņas» nopelns, kas vienmēr bijusi un arī šodien ir pašizliedzīgs un kvēls boļševistisks propagandists, boļševistisks agitators, boļševistisks organizators.

Darba laužu sirdis un prātus «Cīņa» iekaroja jau ar saviem pirmajiem numuriem. Vismaz trim revolucionāru paaudzēm tā bija viens no galvenajiem ceļā rādītājiem. Tās ietekme un iespāids tautas masās audzis ar katru jaunu revolucionāro kauju, ar katru strādniecības uzvaru. Šodien «Cīņa» pieder visai tautai, visiem tiem, kas ceļ mūsu jauno socialistisko dzīvi, visiem tiem, kas cīnās pret nolādētās pagātnes trumu pilnajām paliekām, visiem tiem, kas droši un apzināti iet uz komunistisko nākotni un kuriem tā pieder.

«Cīņa» augusi kopā ar partiju, kopā ar visu tautu un kalpodama tai. Tās mūsdi boļševistisko vārdu nevienam nav izdevies aplūsināt. Šo partijas asiņo ieroči kā acuraugu sargājusi pati tauta.

No savas darbības četrdesmit pieciem gadiem veselus trīsdesmit četrus «Cīņa» iznākusi dzīlā pagrīdē, visnezīlīgākajos terora apstākļos. Tieši pret steponajām tipografijām, pret «Cīņas» līdzstrādniekiem, pret laikraksta izplatītājiem tolaik bija tēmtēji sevišķi nikni buržuāzijas un tās dienderu triecieni. Tomēr nevienam neizdevās sakaut un aplūsināt drosmīgo boļševistiskā vārda kareivī.

Kas lai saskaita un nosauca vārdā visus tos, kas par piedalīšanos «Cīņas» izdošanā vai izplatīšanā izcietuši mokas un ciešanas, kas augstu paceltu galvu gājuši katrogā, lepnā spītā neatbīdēdami ne uz vienu no savu pratinātāju un mocītāju jautājumiem? Kas lai šai svētku dienā piemin visus tos, kas slēpuši un glābjuši «Cīņu», kas, riskējami ar dārgāko, kas cilvēkam ir paveruši tai ceļu uz lauju sirdīm. Viņu ir daudz, viņu ir simtiem, pat tūkstošiem. Tā ir vesela armija — «Cīņas» armija, kas garajos nebrīves un verdzības gados glābja un nosargāja savu laikrakstu, kas nelāva apkūst partijas balsij.

«Cīņa» daudzu gadu ilgā vēsturē pārliecināši rāda, ka tautas uzticību var iemantot tikai tas, kas pilnīgi un līdz galam stāv partijas pozīcijās, cīnās par partijas lietu. Savās slējās «Cīņa» vienmēr mobilizējusi un mobilizē darba laužu masas galveno uzdevumu izpildīšanai, ko nospraudusi partija. Tas padara «Cīņu» tuvu un dārgu mūsu strādniekiem, tādēļ kā mīļu draugu to gaida jaunais Latvijas lauku saimnieks — kolehozieks, tādēļ «Cīņas» slējās spēku un ierosmi smēlas mākslas un kultūras frontes darbinieks.

Padomju Latvija var lepoties ar daudzām slavenām uzvarām, kas īsā laikā izcīnītas boļševiku partijas un lielā Staļina vadībā. Sekmīgi, ar uzvižu mēs izpildām piecādus uzdevumus. Uzvaras gājienu republikas laukos iet kolektīvaizācijas kustība. Gudras mašīnas kā rotādamās dāra darbus, kur senāk sviedrus lēja cilvēks. Jaunai auglībai atmodinātas Latvijas drūvas. Smagas vāpas liecas purvos un tīrelēs. No mūsu laužu apziņas tiek izmēzta kapitāla-lisma paliekas.

Partija ir tā, kas mūs pacēlusi cīņā par šo uzdevumu piepildīšanu. Partija saliedējusi mūs spēkus, kas tagad spēj pārvarēt visus šķēršļus un grūtības. Viens no kaislīgākajiem un ietekmīgākajiem tautas masu darba entuziasma un enerģijas spēju ierosinātājiem un virzītājiem ir partijas laikraksts «Cīņa». Tā iet šīs frontes avangardā. Tā sarežģī jauno tur, kur to daudzi vēl neredz. Tā dod pirmos triecienus tam, kas savu laiku jau pārdzīvojis un kļuvis nederīgs. Ar «Cīņas» palīdzību mēs līdzināmies pēc labākajiem, «Cīņa» māca, kā norobežoties un atraktīties no visa, kas traucē mūs doties uz priekšu, kas grib vilkt mūs atpakaļ.

Daudzām nesaraunāmām saitēm boļševiku partija saistīta ar tautas masām un tautas masas ar partiju. «Cīņa» ir viena no šīm saitēm. Ar tās palīdzību mūsu republikas pilsoņi ik dienu, ik stundu dzird partijas balsi, un ar tās palīdzību ikviens padomju cilvēks var atrast ceļu pie partijas.

Desmitiem, pat simtiem darba laužu vēstulēm ik dienas sapem «Cīņas» redakcija. Tajās stāstīti par lielām un mazām lietām, par panākumiem un uzvarām, par trūkumiem un neveiksmēm. No pirmajām «Cīņas» iznākšanas dienām darba laužu vēstulēm un korespondencēm ierādāta goda vieta tās slējās. Un paši darba laudis piedalās savā laikraksta veidošanā. Strādnieks, kolehozieks, piecādus frontes pirmindnieks bieži jo bieži ir aktīvs «Cīņas» līdzstrādnieks. Šīs saites ar darba laužu masām, ar visu tautu «Cīņa» paplašina un nostiprina visiem spēkiem. Tas ir viņas ietekmes un autoritātes neizmēlamais avots.

Jau četrdesmit piecus gadus «Cīņa» stāv savā postenī. Tā nodibinājusi, augusi un nostiprinājusi uz tiem pamatiem, kurus boļševistiskajai presi nospraudusi Leņins un Staļins. Lielais Leņins bijis tās līdzstrādnieku skaitā. Un arī šodien tā ar katru savu vārdu cīnās par Leņina un Staļina idejām, par šo ideju iemiesošanu dzīvē, par komunisma uzvaru. Tādēļ tā spējusi iekarot un iekarojusi tautas sirdi un prātu, tādēļ tās slaveno vēsturi vainagos vēl spožāku uzvaru apmirdzēta nākotne.

Atzīmē „CĪNAS” 45 gadu darba svētkus

LK(b)P Centralās Kcmitejas orgāna «Cīņa» 45 gadu darba atcerei vēltiti vairāki sarīkojumi.

Ceturtdien, 24. martā, notika «Cīņas» redakcijas rīkotais pārrunu vakars, kurā par republikas vadošā laikraksta slaveno darbību referēja «Cīņas» atbildīgais redaktors Kārlis Ozoliņš. Referents sīki analizēja Latvijas boļševiku orgāna izcilo lomu darba laužu mobilizēšanā cīņā pret cariskās Krievijas un Baltlatvijas reakciju, latviešu proletariāta iedvesmošanā un vadīšanā. K. Ozoliņš iztīrēja arī «Cīņas» paāreizējos uzdevumus socialisma nostiprināšanā un tautas komunistiskajā audzināšanā.

Referatam sekoja plašs koncerts, kurā piedalījās Radiokomitejas solisti M. Krūma un R. Veide, kcmponists A. Žilinskis un pianiste S. Rafailoviča, Radiokomitejas koris LPSR nopelniem bagātā mākslas darbinieka T. Kalniņa vadībā dziedāja vecās revolucionārās dziesmas, padomju un tautas dziesmas. Koncerts bija pieslēgts radiofonam.

Vakar «Cīņas» 45 darba gadiem vēltita sanāksme notika Partijas izglītības namā. Šā svīnīgā sarīkojuma prezidijā ievēlēja LK(b)P CK sekretaru b. J. Kalnbērziņu, Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētāju V. Lāci, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētāju prof. Dr. A. Kirchenšteīnu, LK(b)P CK sekretarus b. b. F. Titovu, A. Peļsi, izcilus sabiedriskos, kultūras, mākslas un preses darbiniekus. Par «Cīņas» 45 gadu gaitām referēja atbildīgais redaktors K. Ozoliņš. Sekoja partijas, padomju, komjaunat-

nes un dažādu kultūras organizāciju un iestāžu apsvēkumi. Lielā pacilātībā sanāksmes dalībnieki nolēma nosūtīt apsvēkumu lielajam tautu vadonim biedram Staļinam. Svīnīgā sarīkojumu noslēdza svētku koncerts. Dramas teātra mākslinieki demonstrēja fragmentu no Viļa Lāča «Zvejnieka dēla» dramaturģijuma un Dailes teātra aktieri — fragmentu no Annas Brodeles lugas «Upescjema pavasaris». Koncertā vēl piedalījās Operas un baleta teātra solisti — nopelniem bagātais skatuves mākslinieks A. Daškovs, nopelniem bagātais skatuves mākslinieks Arvīds Ozoliņš, A. Frinbergs, T. Lukjanova, A. Grimze un Muzikālās komedijas teātra aktieri, kas sniedza priekšnesumus no I. Dunajevskā operetes «Brīvie pīji».

Kuplā skaitā sanākušie klausītāji abos šajos sarīkojumos sirsnīgi sumīnāja «Cīņu» un tās milzīgos nopelnus latviešu darba tautas revolucionārās brīvības cīņās.

Laikraksta «Cīņa» 45 gadu darba atceri atzīmē visi republikas darba laudis. Referāti par «Cīņas» izcilo lomu Latvijas darba laužu atbrīvošanā no kapitalisma jūga un socialisma celšanā notiek skolās, rūpnīcās un bibliotēkās visā Padomju Latvijā. Valsts bibliotēkās vakar atklāja plašu izstādi, kurā parādīti «Cīņas» eksemplāri, sākot ar pirmajiem numuriem. Ekspozīti uzskatāmi raksturo «Cīņas» darbību pirmajā padomju varas laikā — 1919. gadā un varonīgo pagrīdes darbu buržuāziskās Latvijas laikā.

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1949. G.

27. MARTĀ

Nr. 13 (219)

VĻKJS XI KONGRESU SAGAJDOT

Cīņu un darba varoņi

J. BLĪGZNA

Nav jāzina, kā tevi sauc, pietiek ieraudzīt pie tavām krūtīm komjaunatnes nozīmi, un tevi var pazīt. Ar savu varonību cīnās pret mūsu Dzimtenes inaidniekiem, ar kvēlu pašizliedzību dzīves celtniecības frontē tu esi iemanotījis visas padomju tautas dzīlāko cīņu un mīlestību. Tu esi viens no tās drosmīgo armijas kareivjiem, kura plecu pie pleca ar mūsu zemes varonīgo boļševiku partiju dara lielu mūsu šodien un cērt cilvēcei kāpnes uz komunistisko rītdienu.

Pietiek ieraudzīt pie tavām krūtīm komjaunatnes nozīmi, un acu priekšā atkal izaug tavu slaveno priekšteču leģendārie tēli. Tie tālu cīņu dūmakās tīti, bet cik tuvas, cik pazīstamas un cik dārgas mums viņu sejas! Lūk, — Pavels Korčagins tur augstu paceltu purpursarkano revolūcijas karogu, kurā, viņš zina, ir arī viņa paša jauno asinu lāses. Par visu vairāk viņš mīlēja dzīvi, — «visdārgākais cilvēkam — tā ir dzīve». — un atdeva to visskaitākajam pasaulē — cīņai par cilvēces atbrīvošanu. Vinam blakus stāvs Jons Zvidris un vienpadsmit Valmieras komjaunieši — arī viņi agri uzzināja laimes ceļu, un tikai nāvei bija spēkus pārtraukt šo ceļu.

Ir daudz citu tēlu, un kaut gan visapkārt skan Staļina pirmo piecāžu darba dūna, labi sadzirdamas viņu jauneklīgās trauksmes pilnās balsis — viņi cēl socialisma ēku tai jaunajai dzīvei, kuru bija izkarojis Pavels Korčagins un viņa līdzcīnītāji. Bet Latvijā ar ārzemju intervētu durkļu palīdzību nostiprinājusies buržuāzija — un cīņa turpinās. Ne cietumi, ne baltais terors to nevar apturēt; latviešu jauniešu sirdis bija iekritušas Oktobra revolūcijas ideju dzirksteles un uzkvēloja tur par varenu liesmu. Pēc ilgiem gadiem šī cīņa beidzot atnesa ilgoto pavasari — latviešu tautas atpakaļ tas saglabājusies uz mūžiem kā gaišākā lappuse simtgadu apspiestības vēsturē.

«Jaunība, skaistā jaunība...» — redzot šodien tev pie krūtīm komjaunatnes nozīmi, nāc prātā šie Nikolaja Ostrovska brīnīšķīgie vārdi. Var visādi klāties un būt, un tomēr jaunība ir skaistākais katra cilvēka dzīvē, bet nekur tā nav tik skaista kā pie mums — socialisma zemē. To tu pats ļoti labi zini; to labi zināja arī Zoja Kosmodemjanska un Aleksandrs Matrosov un bija laimīgi. Bet radās vajadzība — kad Dzimtenei draudēja briesmas — viņi ziedoja tai visu: i jaunību, i dzīvi, lai tikai uzveiktu inaidnieku.

Lūk, — tavu leģendāro priekšteču tēlu galerija. Viņu ir tūkstoši, te nosaukti tikai daži. Tu viņus zini, — šodien, gatavojoties jūsu cīņu un darba armijas vienpadsmitajam kongresam, mēs tikai atgādinājam viņu vārdus, lai tu nebrīdi neizslēdz tos no savas sirds, lai tie tev būtu kā dārgākā piemiņa, kas māca

milēt mūsu dzīvi, kas iedvesmo tevi šodien ikkatrā darbā, palīdz tev sasprindzināt visu enerģiju un spēkus pēckara piecādes izpildei četros gados, kad mēs ceļam komunismu.

... Pietiek ieraudzīt pie tavām krūtīm komjaunatnes nozīmi, un tevi pazīst katrs — tu esi viens no tās miljonu armijas, kuri iet šo komunisma cēlāju pirmajās rindās. To zina katrs, tāpēc ka katrs pazīst Ilgu Kiršfeldi — jau sen viņas vārds stāv blakus labāko republikas darba pirmindnieku vārdiem. No dienas dienā viņa pārsniedza ražošanas plānus; ar savu piemēru aizraujot visus «Rīgas Manufakturas» jaunos strādniekus un strādnieces. Bet tas viņu neapmierināja, un Ilga Kiršfelde, vadot komjauniešu un jauniešu brigādi, uzsāka jaunu cīņu: lai saražotās produkcijas būtu ne tikai daudz, bet lai tā būtu arī teicamas kvalitātes. Gatavojoties komjaunatnes kongresam, viņas vadītā komjauniešu un jauniešu brigāde marta mēneša divās pirmajās nedēļās deva Dzimtenei 690 metrus pirmšķirīga auduma.

Apavu fabrikā «Rekords» sacenšas divas teicamās kvalitātes brigādes, kuru vadītāji ir komjaunieši Eglājs un Griņko. Viņu vadītās brigādes vairs neražo brāķi un dod ievērojamu materiālu ietaupījumu.

Brīnīšķīga ir VEF radio cecha brigādiere komjaunieša Jevgenija Chludeneva cīņa ar laiku. Jau kopš marta sākuma Chludeneva brigāde strādā nevis pēc dienas, bet gan pēc stundas grafika — Uz sienas, preti brigādes darba vietai, — stāsta Jevgenijs Chludenevs, — atrodas dēlis. Uz tā redzami tie uzdevumi, kas brigādei veicami katrā darba stundā. Sīdienes maiņas uzdevums — 550 bloku... Ja stundas grafiks izpildīts, tad attiecīgā nodalījumā uz dēļa iedegas lampiņa baltā krāsā... Bet ja grafiks tiek lauzts, tad iedegas lampiņa sarkanā krāsā, kas nozīmē trauksmi. Rezultātā ievērojami nostiprinājās darba disciplina, krasi pacēlās darba rādība. Dot mainā 500 radioaparatu blokus — šis agrāk neizsniedzamais mērķis nu jau ir garām.

Kas ir tas spēks, kas palīdz Jevgenija Chludeneva brigādes komjauniešiem pakļaut savai gribai laiku, — to vislabāk raksturo paša brigādiere vārdi: «Jo vairāk produkcijas mēs dosim, jo vairāk un labāk strādās ikviens no mums, jo ātrāk mēs gūsim jaunus panākumus cīņā par mūsu labklājības tālāku pacēlumu.»

Dedzīgs padomju patriotisms, sabiedrības un personīgo interešu kopība — lūk, kas ir šis spēks.

Kiršfeldes, Eglāja, Griņko, Chludeneva komjauniešu un jauniešu brigāžu

laudīm līdzīgu mūsu fabrikās un rūpnīcās nav mazums. Viņi cīnās par katru dienu, stundu, minūti un pat sekundi, jo darbā viņi rod savas dzīves jēgu, aug un veidojas kopā ar darbu. Viņi apzinās sevi par īstiem dzīves saimniekiem un veidotājiem. Viņi ir jauna tipa cilvēki, socialisma sabiedrības cilvēki. Viņi ceļ dzīvi paši sev un nākošām paaudzēm.

Tas pats notiek arī mūsu laukos. Jaunatne, kura agrāk nevarēja saptot par pilnvērtīgu dzīvi, tagad iziet neaprobežotos dzīves plašumos, arvienu vairāk atbrīvojoties no veciem aizspriedumiem un uzskatiem, pārvar individualisma režģus un aktīvi ieslēdzas padomju dzīves celtniecībā. Un ja šodien republikas kolchozos strādā daudz jaunieši, kas sekmīgi izpilda un pārsniedz darba normas, tad tas, pirmām kārtām, komjaunatnes nopelns. Komjaunieši mūsu laukos ir tie, kas pārējā jaunatnē ievieš jaunas attiecības pret darbu, mobilizē to partijas sprausu uzdevumu veikšanai saimnieciskā un kultūras laukā.

Komjaunatne, kuras rindās šodien soļo vairāk nekā deviņi miljoni jaunieši, iemieso sevi mūsu jaunatnes labākās īpašības. Tas tāpēc, ka komjaunatnes audzinātāja vadītāja un iedvesmotāja vienmēr bijusi boļševiku partija, Leņina-Staļina partija. Viņas vadībā komjaunatne devusi mūsu zemei daudzus miljonus jauniešu, kas nebaldās no grūtībām, kas gatavi pārvarēt jebkurus šķēršļus, ja to prasa tautas intereses. No komjaunatnes rindām nākuši tūkstoši lielisku padomju zinātnes un kultūras darbinieku — perspektīvas, ko viņiem pavērsi viņu priekšteču cīņa, ir neizsniedzams mērķis kapitalistisko zemju jaunatnei.

«Es gribu kļūt par ārstu, — raksta jaunietis no Anglijas G. M. Harris, — tas ir mans senis sapnis. Bet tas tā arī paliks sapnis, jo, lai to realizētu, vajadzīgs 2000 mārciņu sterliņu.» Tu vari kļūt par ko tu gribi katrā laikā, jo tev ir citas vērtības, kas tev to nodrošina, — padomju iekārta.

No komjaunatnes nāk komunisti, — padomju tautas un progresīvās cilvēces avangards.

Un ja komjaunatne šodien un vienmēr ir boļševiku partijas uzticams palīgs un kaujas rezerve, ja tā savā darbā un cīņās nekad nav apstājusies uz vietas, bet vienmēr augusi un gājusi uz priekšu, tad vienīgi tāpēc, ka komjaunatni, līdzīgi visai mūsu dzīvei, apstaro Leņina ģenijs, ka viņu no uzvaras uz uzvaru vada biedra Staļina dzelzs griba.

Lai Vissavienības Leņina Komunistiskās Jaunatnes Savienības XI kongresu iezvana jaunu, panākumiem un uzvarām vēl bagātāku laiku posmu daudzmiljonu komjauniešu armijas darbā! Lai visas tautas sveiciens drosmīgajiem komunisma celtņiem!

«Cīņa» — darba laužu draugs un audzinātājs

D. Cedzuna foto

«CĪŅA» 1904. g. III — 1949. g. III

«Cīņas» ceļš literatūrā un mākslā

Savā laikā mūsu tautas dzejnieks Rainis rakstīja, ka ar «Cīņas» iznākšanu strādnieku revolucionārā prese bija pārvarējusi savus bērnības gadus un veidojās tālāk kā proletariata centieni un domu izpaudēja, kā ceļa rādītāja.

Šis Raina izteiktās domas ir pilnīgi pareizas. Un kam gan citam šo patiesību labāk zināt nekā Rainim, kas pats stāvējis pie revolucionārās preses sūpūļa un piedalījies «Cīņas» izaudzināšanā. Pagājušā gadsimta otrajā pusē, attīstoties kapitalismam Latvijā, izveidojoties rūpniecības un lauku proletariātam, pamazām attīstījās arī revolucionārā strādnieku kustība. Pirmās aicinātāju balsis, pirmās vēstis izpaudās jaunajā strāvā un šīs strāvas laikrakstā «Dienas Lapa». Bet jaunā strāva vēl nebija strādnieku kustība, tā tikai modernā strādnieku šķiras aprīn.

«Dienas Lapa» vēl neizteica strādnieku šķiras revolucionāros centienus un, cariskās cenzūras žaungaitā, arī nevarēja to izdarīt. Radās nepieciešamība pēc nelegālās revolucionārās literatūras. Un jau deviņdesmito gadu pirmajā pusē parādās pirmās slepenās, ar hektogrāfu paveiktās lapas. Šo lapiņu skaits arvien pieaug, un tās drīz vien sāk iespiest tipogrāfiskiem līdzekļiem. Tā tas turpinās vairākus nēķus desmit gadu.

Pēc tam, kad Rīgā bija pārspiesta un izpletta Lēņa «Iskra», pēc tam, kad bija noticis partijas II kongress un latviešu socialdemokrātiskie pulcēni ieguvuši ievērojama teoretisku un organizatorisku skolu, Latvijā nobrieda nepieciešamība pēc partijas organizācijas. 1904. gada martā Baltijas latviešu socialdemokrātiskā strādnieku organizācija sāk izdot nelegālu laikrakstu «Cīņa». Tās noorganizētājs un pirmais redaktors ir Jānis Ozols (vēlāk II Valsts domes deputāts). Jau ar pirmo numuru «Cīņa» pārdeva savu noteikto revolucionāro seju. Pirmā numura ievadrakstā pasludināts:

«Lai mūsu ienaidnieku bars kā plūša un trako pret mums, tie mūsu taisno, brīvo cīņu nomākt nespēj, ko, stāp cīņu, lai liecina arī šī laikraksta izdošana iekšzemē. Mūsu tautiskā prese izvērsusies par netirumu un melu duļķi: iz tās izzudīs katra drošāks un patiesāks vārds, jo tā jau aizstāvēs arī tikai mūsu turīgo šķiru labumu, tā uzgavilē katrai valdības varmācībai un nepareizībai un lasītājus iz rokpeļu aprindām tie grib tikai iemidzināt un ampušināt. Bet brīvībai vārdam nebūs veirs apkūst Baltijā! To sludinās arī mūsu laikraksts: tas sargās strādnieku istās intereses, apgaismos dzīvi no viņu stāvokļa, nodinās snaidošos, iedrošinās bailīgos, sauks un pulcinās latviešu apzinīgo proletariātu uz cīņu un uz uzvaru!»

No pirmā «Cīņas» numura iznākšanas jau aiztecējuši 45 gadi. Ja palūkojamies šī mūsu laikraksta garajā mūžā, tad redzam, ka tā pirmais solījums, neraugoties uz vienu otru svārstību, godam izturēts. Mūsu partijas vadonji Lēņins un Staļins vienmēr norādījuši, ka prese ir partijas esākais un spēcīgākais ierocis, ka prese ir ne tikai kolektīvs propagandists un kolektīvs agitators, bet arī kolektīvs organizators, ka partija ar laikraksta palīdzību ik dienas sarunājas ar masām viņai vajadzīgā valodā, ka bolševistiskās preses īpatnības ir principiāla skaidrība un patiesība. Šie bolševistiskās preses principi no pašiem pirmajiem «Cīņas» pastāvēšanas dienām bijuši tās darbības pamats. Un to viņa varējusi tāpēc, ka vienmēr bijusi mūsu partijas organizācijas centrālorgans, ka partija to izauklējusi un izaudzinājusi. Ja runājam par «Cīņas» vēsturi, tad runājam arī par mūsu partijas vēsturi, par latviešu proletariata cīņām.

«Cīņas» iznākšana 1904. gada martā ir ievērojams notikums latviešu strādnieku kustības vēsturē. Sākumā «Cīņa» iznāca kā Baltijas latviešu socialdemokrātu organizācijas izdevums. Bet šī nebija vienīgā partijas organizācija — vēl bija socialdemokrātu grupa Kurzemē un citās mazākās grupinās. «Cīņa» ir iļies nopelns šo grupu apvienošanā. Noslaidrojot strādnieku kustības uzdevumus un parādot apvienošanās nepieciešamību, «Cīņa» sagatavoja 1904. gada kongresu un visu grupu apvienošanu.

Junijā notikušais kongress panāca vienotās Latviešu socialdemokrātiskās strādnieku partijas nodibināšanu. «Cīņa» paliek par šīs vienotās partijas orgānu.

Sajā laikā Latvijas rūpniecība bija stipri attīstījusies un proletariāts kļuvis par ievērojamu spēku. Bet tas bija arī laiks, kad norisinājās tautā nepopulāri krievu un japaņu karš. Tas vēl vairāk saasināja darta laudis augošo nemieru. Arvien biežāk notika strādnieku streiki un zemnieku uzstāšanās. «Cīņa» bija partijas balsis, kuru uzklāšana bija laudis un kurai tie sekoja. «Cīņa» palīdzēja idejiski un organizatoriski sagatavot 1905. gada revolūciju. Un kaut arī «Cīņa» iznāca nelegāli, tās balsis bija tālu dzirdama. Pirmās «Cīņas» numurs iznāca 3000 eksemplāros. Bet nelegālā prese gāja no rokās rokā, to lasīja grupās un sapulcēs. Līdz ar to tā kļuva pieejama plašām darba lauzu masām. Tas savukārt radīja «Cīņas» tirāžas strauju augšanu. 1905. gada janvārī tā iznāca jau 5000 eksemplāros, februārī un martā 7000, ar aprīli —

KĀRLIS OZOLINS

10.000, jūlijā — 11.000, augustā — 14.000, septembrī — 15.000, bet septembra beigās — 18.000 eksemplāros. Tādu tirāžu nespēj uzrādīt pat toreizējie leģālie izdevumi.

1905. gada revolūcijā «Cīņa» pareizi vērtē 9. un 13. janvāra notikumus, aicina darba laudis uz tālāku cīņu un dod vadošus norādījumus šajā cīņā.

Soda ekspedīcijas un reakcijas laikā «Cīņa» aicina darba laudis nepagurt, pulcēties ap partiju un neatlaidīgi turpināt cīņu. No trakojošās reakcijas nākas cīest arī «Cīņai». Nelegālās tipografijas, kurās iespiež laikrakstu, cariskie špicēli un baronu okškeri vairākkārt uzož un arestē tipografijas darbiniekus. Viņus notiesā uz ilgtiem gadiem katrogā, Tomēr darbs neapsilst. Patēlctoties savu darbinieku revolucionārajai pašatliedzībai, «Cīņa» turpina iznākt.

1904. gadā nodibinātā Latviešu socialdemokrātiskā strādnieku partija organizēja strādniekus pēc nācijas piederības. Tā iznāca, ka Latvijā toreiz darbojās vairākas socialdemokrātu organizācijas — latviešu, krievu, lietuviešu, igauņu un ebreju (Bunds). Kad 1905. gada neatveirāmī radās nepieciešamība visu nāciju strādniekiem cīnīties vienā frontē un vienā vadībā, Latvijā nodibinājās šīs vienotās vadības surogats — Federatīvā komiteja. Šāda strādnieku šķiras organizāšana vispirmis nozīmēja proletariskā internacionālisma neievērošanu partijas organizācijā un nacionālā jautājuma nepareizu atrisināšanu. Šāda strādnieku šķiras organizāšana tālāk nozīmēja, ka proletariāts nevarēs uzstāties pret buržuāziju tik vienoti un centralizēti, kā to nosaka viņa stāvokļa rožošanā un kā nepieciešams organizēties, lai panāktu uzvaru.

Nokļūt uz pareiza ceļa nacionālajā jautājumā Latvijā marksistiem palīdzēja Lēņins. Viņš kritizēja federalismu kā proletariātam nepieņemamu un ar proletariāta iegūto cīņas pieredzi pierādīja nacionālo organizāciju apvienošanās nepieciešamību vienā Krievijas socialdemokrātiskā strādnieku partijā.

Veicot lielu revolucionāru darbu, «Cīņa» izskaidroja darta tautai Lēņa uzskatus, palīdzēja partijai pārvarēt federalismu un realizēt pareizu nacionālo politiku organizācijas jautājumos. Ar «Cīņas» palīdzību visas organizācijas un Centrālajā Komitejā apsprieda apvienošanās priekšlikumu un tā saucamajā «Pavasara» konferencē 1906. gada martā vienbalsīgi nolēma piedalīties apvienošanās kongresā un apvienoties vienā Krievijas socialdemokrātijā.

Saskaņā ar KSDSP apvienošanās kongresa lēmumu 1906. gada aprīlī, ko apstiprināja arī Latvijas socialdemokrātiskās kongresā, Latvijā socialdemokrātija kļuva par autonomu teritoriālu socialdemokrātu organizāciju, kas ietilpst Krievijas socialdemokrātiskajā strādnieku partijā. Un «Cīņa» bija šīs partijas organizācijas orgāns.

Slayens ir tas ceļš, kuru «Cīņa» nostāigā revolūcijas un pirmajos pēcrevolūcijas gados, apmēram līdz 1910. gadam. Šajā laikā nelegālos apstākļos iznākuši 100 «Cīņas» numuri. 100. numurā ievietots partijas ģenialā vadona V. I. Lēņa raksts — «Cīņas» jubilejas numuram», kurā dots Latvijas partijas organizācijas un režē ar to «Cīņas» padarītā darba novērtējums.

V. I. Lēņins raksta: «Revolūcijas laikā latviešu proletariāts un latviešu socialdemokrātija ieguva vienu no visredzamākajiem postenim cīņā pret patvaldību un visiem vecās kārtības spēkiem. Nav bez intereses atzīmēt, stāp cīņu, ka oficiālā streika statistika par 1905. gadu (tirzniecības un rūpniecības ministrijas izdota) rāda mums Vidzemes guberņu pirmajā vietā proletariskās streiku cīņas neatlaidības ziņā... Bet ir zināms, ka viņa (latviešu proletariāta — red.) vadošā avangarda loma uzbrukumā absolūtiem neaprobežojās ar streiku cīņu; viņš gāja brunotās sacelšanās avangardā, viņš vairāk par visiem līdzēja pacelt kustību uz visaugstāko, proti, uz sacelšanās pakāpi. Viņš vairāk par visiem ievēlka lielajā revolucionārajā cīņā pret carismu un pret muizniekiem latviešu lauku proletariātu un latviešu zemniecību.»

Tanī pašā laikā Lēņins norādīja, ka Latvijas socialdemokrātijai jāiesaistās visā Krievijas strādnieku partijā noteikajā cīņā pret «otzovismu» un «likvidatorismu», jo tā ir svarīga un nepieciešama cīņa, lai atbrīvotu strādnieku šķiru no sīkburžuāziskās ietekmes un liberalās ideoloģijas un padarītu to par miljonu armiju, kas partijas vadībā ietu jaunā triecienā pret patvaldību.

Tomēr nākošajā mūsu partijas organizācijas attīstības posmā no 1910. gada līdz 1914. gadam Latvijas socialdemokrātijas vadība atsakās no Lēņa uzskatiem. Uzplaukst likvidatoru uzskatu propaganda, un partijas organizācija uz laiku nokļūst likvidatoriskajā augusta blokā.

Revolucionāro cīņu laikā, kad «Cīņa» rediģēja J. Ozols, P. Stučka u. c., tā bija kaulnieciskais laikraksts, kas cīnījās par revolūcijas turpināšanu, par darba lauzu uzvaru. Turpretim pēcrevolūcijas gados — no 1910. gada līdz 1914. gadam — «Cīņa» nokļūst menševīku, likvidatoru un samierinātāju

rokās; tikai retumis tās slejās izdevās uzstāties bolševikiem.

Revolucionārā proletariāta domu izteicēji, izturētie marksisti nostājās pret samierinātājiem un likvidatoriem un cīnījās par partijas vienību, dibinātu uz marksisma pamatiem. Šajā cīņā Latvijas bolševiki lielu palīdzību un vadošus norādījumus saņēma no V. I. Lēņa. Lēņins aktīvi piedalījās mūsu partijas organizācijas IV kongresa sagatavošanā. Viņš uzrakstīja «Platformas projektu» Latvijas socialdemokrātijas IV kongresam, kurā parādīja, ka toreizējā Latvijas socialdemokrātijas Centrālā Komiteja nepieļaujama kārtā latviešu socialdemokrātiskā strādnieku vārdā atbalstīja likvidatorus pret Krievijas strādnieku valdību. Lēņins uzsvēra, ka tādē neņemams un strādnieku kustībai kaitīgs stāvoklis nevar turpināties. Nav domājama citāda vienība kā tikai no apakšas, no pašiem strādniekiem nelegālās partijas organizācijas.

Latvijas socialdemokrātijas IV kongress atzina par pareizām Lēņa tezes un pieņēma viņa priekšlikumus. Kopš tā laika «Cīņa» ir noteikts bolševistiskais laikraksts, kas nesaudzīgi cīnās pret menševīkiem un likvidatoriem, par partijas rindu nostiprināšanu un strādnieku šķiras revolucionārās cīņas pastiprināšanu.

Pirmā pasaules kara laikā laikraksts nostājās noteiktās revolucionārās marksisma pozīcijās pret imperialistisko karu. Kā izturēts bolševistiskās preses orgāns tā uzstājās 1917. gada revolūcijā, neatlaidīgi cīnoties par padomju varu. «Cīņa» iznāca leģāli Petrogradā 1917. gadā, no 7. maija līdz 11. majam, tad Rīgā no 13. maija līdz vācu okupācijas karaspēka ienākšanai — 20. augustam. Leģāli «Cīņa» no jauna iznāc Valkā no 1917. gada beigām līdz vācu iebrukumam 1918. gada februārī. Tās slejās parādās latviešu bolševiku un latviešu strēlnieku slavenās rezolūcijas par revolūcijas padziļināšanu, par padomju varu, un notiek plaša agitācija par šim revolūcijām.

Vācu okupācijas laikā, no 1918. gada maija līdz novembrim, «Cīņa» iznāc nelegāli. Tā sāk nesaudzīgu karu pret vācu okupantiem un latviešu tautas nodevējiem — vācu stērbēju laizītājiem no kuru vidus 1918. gada beigās izveidojās buržuāziskās Latvijas dibinātāji un strādnieku kustības apspēdētāji. Pēc tam «Cīņa» leģāli iznāc Rīgā Padomju Latvijas laikā — no 1919. gada janvāra līdz 1919. gada maijam, kad tā organizēja un aģitēja tautu stiprināt padomju varu un nosargāt strādnieku šķiras iekarojumus.

Tomēr ārzemju interventiem sadarbībā ar latviešu buržuāziju izdevās noslecināt asinis Padomju Latvijā, Komunistiskās partijas darbība turpmāk norisinās dziļā pagrīdē. Arī «Cīņa» varēja iznākt tikai nelegāli. Tas arī notika visā buržuāziskās Latvijas pastāvēšanas laikā.

Daudzas reizes politiskās pārvaldes špicēmi izdevās arestēt «Cīņas» redaktorus un tipografijas darbiniekus. Bet laikraksta iznākšanu neviens nespēja apturēt. Tas nesaudzīgi cīnījās pret buržuāzijas viltus demokrātiju, pret Ulmana diktatūru, cīnījās par strādnieku šķiras vienību, vadīja darba laudis streikos un demonstrācijās, atmaskoja socialnodevējus un droši cīnījās par padomju varu. Šai laikā «Cīņa» Rīgā vien iespiesta 52 dažādās tipografijās.

1940. gadā pēc Sarkanās Armijas ienākšanas, kad darba laudis sāka cīņu par demokrātiskām brīvībām, par padomju varu, jau ar pirmajiem dienām «Cīņa» sāka iznākt leģāli. Tai ir liela nozīme masu organizēšanā un padomju varas nostiprināšanā.

Padomju Savienības Lielā Tēvijas kara gados «Cīņa» ar pirmajiem numuriem aktīvi palīdz tautai gūt uzvaru pār hitlerisko laupītāju armiju. Pirmajā kara dienā izdotajā specializdevumā laikraksts aicina uz nesaudzīgu cīņu pret vācu iebrukējiem, melno brunieku hitleriskajiem pēctečiem, aicina svētajā Tēvijas karā par Dzimteni, par Staļinu. Tas pauž pārliecību, ka mūsu lieta taisnīga, ka mēs uzvarēsim.

Kad vācu okupanti uz laiku sagrāba Latvijas teritoriju, «Cīņa» sāk iznākt Kirovā un vēlāk Maskavā, kur turpinā mobilizēt un iedvesmot tautu cīņai, iedvesmot varonībaiem latviešu strēlnieku un partizanu. Lielā Tēvijas kara gados «Cīņa» nesavim lasītājiem dižā padomju tautu vadona J. V. Staļina vārdus, iedvē nelokāmu ticību mūsu uzvarai pār nežēlīgo ienaidnieku.

Tiklīdz sākās Padomju Latvijas atbrīvošana, «Cīņa» atkal iznāc mūsu republikā — vispirmis Daugavpilī, pēc tam — Rīgā. Pēckara gados «Cīņa» veic milzīgu darbu, aicinot un organizējot darba laudis cīņā par Staļina pēckara piegādes realizāšanu pirms termiņa, cīņā par jauna padomju cilvēka audzināšanu. Tā ir neatsverams mūsu republikas partijas organizācijas palīgs cīņā par komunismu.

«Cīņa» ir vecākais un lielākais mūsu republikas laikraksts. «Cīņa» saaugusi ar mūsu tautas likteņiem, un tauta to iemīlojusi. «Cīņa» kļuvusi par mūsu politiskās dzīves centru un droši kopā ar mūsu republikas darba laudim iet tālāk pa Lēņa ceļu zver Staļina kara roža pret jaunām uzvarām — pret komunismam.

«Cīņa» — tā ir Latvijas darba lauzu balsis, bolševīku partijas balsis. Jau ar pirmo numuru, kas iznāca dziļā pagrīdē 1904. gada martā, «Cīņa» ziņo par strādnieku nemieriem un demonstrācijām Krievijā, asa nauda vārdiem snūdzama cara varmākas, pulcināda darba laudis nesamierināmaj cīņai pret patvaldību un pašmāju apspēdētājiem.

«Cīņa» vienmēr bija visciešākie sakari ar fabriku strādniekiem, viņas materiāli vienmēr konkrēti, viņas valoda skaidra, izteiksmīga, noteikta. Un lūk, jau ar pirmo numuru «Cīņa» ņem sev par ieroci arī dzejas vārdus, ar tiem ievadidama strādnieku šķiras laikraksta slavenās gaitas:

Surp, strādnieki lai pulkos stājas,
Nu liela cīņa sāksies drīz,
Jau kaujas karogs plīvinās,
Nu tauta sevi atpestīs.

Turpat dzejā pasacīts arī lielās cīņas skaidrais mērķis:

Ko saule, gais un zeme dod,
Ko zinātne spēj izgudrot,
To visu tautai piešķirt gribam.

Ar revolucionāru kaujas dzeju «Cīņa» paliek draugs arī turpmākos gados. Latviešu literatūrā tad jau bija skanējuši Raina barga «Pastardiena»; 1905. gada cīņu ugunis iznāca «Vētras sēja», kurai bija lemts stiprināt strādnieku šķiras kaujas gribu un apņēmību smagās reakcijas un soda ekspedīciju dienās, kad latviešu buržuāzijas literārie dienderi egliši, eldgasti un virzas «ziēdājās uz mīlas un mākslas altāriem.»

«Cīņa» šai laikā vairākos numuros sniedz strādnieku dzejnieku darbus, kuri parakstīti ar pieņemtiem vārdiem, bieži vien — diviem burtiem un ar piezīmi, ka dzejoļis uzrakstīts Centralcietumā. Lai arī šos darbus vār kritizēt ar pārgudras poētikas likumgrāmatu rokās, bet tie ir patiesi un nekritizējami strādnieku šķiras cīņas likumu priekšā un tā ir viņu nezūdošā vērtība.

Nemt šķēpu, par kritušiem atriebties,
Lai būtu svētākais pienākums —

raksta no Centralcietuma V-ls dzejoli «Par velti raudāt», kas iespiests «Cīņā» 1906. gada jūnijā numurā, Vienā no «Cīņas» numuriem (1906. gada 27. jūlijā) ievietots kādas iedomātas revolucionārās drāmas prologs «Tuvojas atmaksas brīdis...», kur Nikolajs Pēdējais, savus padziņotus šausmu darbus atminēdams, augu nakti negulēdams, mēlājas pa pils istabām «kā noziedznieks, kas nāves sodu gaida.» Tā bija asa, partējiska, tautai vajadzīga revolucionāra dzeja, kuras rašanos «Cīņa» veicināja jau toreiz, pirms 45 gadiem.

Tiesa, — laikraksta apmēri un aktuālo materiālu daudzums nelauj «Cīņai» šajos gados plašāk risināt literatūras un mākslas jautājumus — pats galvenais bija darba lauzu organizēšana revolucionārā cīņai. Bet jau ar pirmajiem numuriem 1917. gadā, kad «Cīņa» kļūst par leģālu, liela apmēra dienas avīzi, celdama strādniekus, bezzemniekus un strēlniekus cīņā par pāreju no buržuāziskās revolūcijas uz socialistisko revolūciju, avīze vairākkārt pievērsās arī mākslas dzīves jautājumiem.

Plašāks raksts ievietots «Cīņas» 1917. g. 11. numurā: kritika par daiļrakstniecības almanāchu «Bura», kurā bija sakopoti gandrīz visu latviešu rakstnieku atsevišķi darbi, galvenokārt sarakstīti reakcijas gados. «Cīņa» asi vērsās pret tām bezcerības, rezignācijas, izmisuma noskānām, kas valdīja lielam lielā darbu vairumā. Atzinīgi novērtējot Andreja Upiša realistisko stāstu «Aina Smiļa», «Cīņa» raksta:

«Savas šķiras spēka apziņas, gaīšas un stipras ticības uz nākotni, kura darba lauzu slāpūs un iznesūs caur vēl melnākiem sāpju un reakcijas jūras ūdeņiem, trūkst pilsonībai un līdz ar to viņas ideoloģiem. Paši bez neitētas ticības, bez pārliecības, šie dzejnieki nespēj būt citiem par ceļa rādītāja zvaigzni.» «Cīņa» te noteikti stāda jautājumu par darba laudim vajadzīgas revolucionārās literatūras radīšanu.

Mākslas un kultūras jautājumiem «Cīņa» jo bieži pievērsās 1919. gadā, kad Latvijā nodibinās padomju vara. Turpat katrā numurā ir ziņojumi par mākslas jēstāju organizēšanu un darba sākumu, par operas pirmajām izrādēm, proletarisko rakstnieku dzejas. Ipaši nozīmīgs ir Eferta Klusā raksts par Latvijas augstskolu, kas iespiests 1919. gada 14. februārī «Cīņas» 31. numurā. «Mēs varam runāt par Latvijas augstskolu tikai kā par Padomju Latvijas augstskolu, — saka autors, — kurai agri vai vēl jāizvērsas par proletariāta varas orgānu. Mēs pazīstam kā vācu, tā arī daudz latviešu zinātnieku attiecībā pret šo varu. Ne šie zinātnieki varēs tā pārvarēt augstskolu. To gan varēs tā darba jaunatne, kas augstskolā iepilūdis...» Šie «Cīņas» atzinumi, teikti pirms 30 gadiem, vēl patur daudz aktualitātes arī šodien.

FR. ROKPĒLNIS

Pirmās Padomju Latvijas 5 mēneši kā vispār latviešu tautas, tā arī latviešu tautas, ir nežūdošu pārvērtību un vērtību radītāji. Nodibinās Augstskola, Opera, Strādnieku teātris, Mākslas akadēmija, kuru darba gadu ateres dienas mēs šogad atzīmējam. Zinodama 1919. gada 12. februārī par Izglītības komisariāta darbu, «Cīņa» atzīmē, ka «Mākslas nodaļa puslīdz sekmīgi darbojusies, bet mēs tomēr neesam vēl paspējuši darīt savu iespaidu uz teatru izrādēm un citiem izrīkojumiem. Vēl viss tiek rīkots un pa daļai arī vadīts pēc atsevišķu teatru režisoru garšas». Ziņojumā norādīts, ka p Strādnieku teatra nodibinās dramatisku studiju, lai izaudzinātu teatru darbiniekus un aktierus no strādnieku vidū, norādīts, ka jādemonstratīzē muzikā, jādara tā pieejama visplašākajām tautas masām. Ir nodomāts izdot mākslas žurnālu, kā arī literatūras un kritiskās darbus. Tē redzam partijas nopietnās rūpes par latviešu padomju mākslas attīstību — un ir zīmīgi visu to lasīt tai pašā «Cīņas» numurā, kur iespiestas vēstis no kauju laukiem par uzvarām pilsoņu kara frontēs, par Kolčaka ainsdzīrēm Sibīrijā. Literatūra un māksla arī tad palīdzēja cīnīties pret šiem pašu māju un starplautiskās intervencijas varmākām.

25. februāra numurā, zinodama par Strādnieku teatra atkūšanu, kur izrādīja Leona Paegles revolucionāro dramu «Augšmēclēšanās», «Cīņa» īpaši atzīmē štūdu Andreja Upiša vārdus no viņa atklāšanas runas: «Blakus politiskās cīņas karogam lai pēceļas strādniecības mākslas sarkanais karogs. Tikai tā strādniecības māksla, viņas teātris, ejot roku rokā ar visu strādniecību, sagatavos ceļu uz proletariāta uzvaras un dailes sauli.»

Isā bija toreiz Padomju Latvijas radošā revolucionārā darba posms, taču to dienu spožo gaismu nespēja izdzēst visas nākošās reakcijas naktis. Latviešu buržuāzija un viņas sulaini menševīki, kas sevi dēvēja par socialdemokrātiem, nežēlīgi izrēķinājās ar strādnieku šķiras cīņājiem. Viņi nobēdēja arī «Cīņas» vadītājus un redaktorus biedrus Jāni Siliņu un Augustu Arāju-Bērci. Bet nebija viņu spēkos nobēdēt «Cīņu», ne arī kritušo varoņu piemiņu. «Cīņa» turpināja pulcināt strādniekus ap bolševiku partiju, vienīgo isto darba lauzu aizstāvi. Tās ir smagu kauju lappuses, kas vēlreiz pacēlas aug priekšā, pārlāpojot nelegālās «Cīņas» komplektu, kas sākējās buržuāziskās Latvijas un Ulmana diktatūras gados. Bet katrā lappusē deg nesagraujama pārliecība par strādnieku šķiras uzvaru, par Padomju Latvijas uzvaru. Rakstniekiem, romānu, dramu un poemu autoriem, to ir bagātis, iedvesmojošs materiāls paliekošiem mākslas darbiem, lai darītu nemirstīgus šīs lielās cīņas varoņus.

Arī šos gados «Cīņa» kaut arī retāk, nem līdz dzejnieka vārdū, lai jo nežēlīgāks būtu cirtiens ienaidniekam. Šādā nozīmē vienreizīga ir 1936. gada februāra numurā iespiestā Novosibirskas latvju un Itāliju darba lauzu vēstule, kas sūtīta fašistiskās Latvijas cietumos smokošiem revolūcijas cīņājiem sakarā ar lielā revolūcijas dzejnieka Jāņa Raina 70 gadu dzimšanas dienu. Bērvās padomju zemes laudis anīcīnā viņiem savu solidaritātī un vēstulē cītē Raina dzejas rindas: «Lai ir gūt, vajag spēst stipriem būt, uzvarēt!» Un tas arī palīdzēja uzvarēt Latvijas darba laudim, ka šai cīņā viņi nebija vieni, ka mums pasniedza biedra roku varenā Padomju zeme 1940. gada jūnijā dienās.

«Cīņa» atkal iznāc no pagrīdēs, un šoreiz uz visiem laikiem. Pirmie leģālie jūnija dienu numuri gada gados saglabāto tautas prieku, paciltību, sajūsmu, ar kādu tā apveica padomju varas nodibināšanos. Ieslodzīto revolucionāru atbrīvošana, Rīgas darba lauzu mīzu demonstrācija, pirmie padomju valdības dekreti un — tālākajos mēnešos — Tautas sacīsmas vēlēšanas, Latvijas uzņemšana Padomju Savienības brālīgo republiku saimē, biedra Kalnbērziņa ziņojums Latvijas bolševīku IX kongresā — šie vēsturiskie notikumi «Cīņas» slejās guvuši spilgtu, nozūdošu atēllojumu.

Līdzās tam «Cīņai» tagad iespējams vēltīt nopietnu vērtību arī literatūrā un mākslā. Gadu desmitus noslēgta no lielās Padomju zemes, latviešu tauta nevarēja sekot padomju kultūras un mākslas attīstībai. Sistematiski, numuru pēc numura, «Cīņa» iepazīstinā lasītājus ar izcilākajiem padomju literatūras un mākslas meistariem — Maksimu Gorkiju, Majakovski, Fadejevu, N. Ostrovski, Furmanovu, Džambulū, P. Tišņu skulptoru Merkurovu, režisoru Ochlopkovu, baletdejotāju Lepšinsku un daudziem citiem, atklājot latviešu tautai patiesu ainu par padomju mākslas augsto līmeni.

Tāpat «Cīņa» šajos gados veic nozīmīgu darbu, iepazīstinot darba laudis ar latviešu strādnieku šķiras revolucionārajiem rakstniekiem, ar Arāja-Bērces, Leona Paegles, Sudrabu Edūsu un citu darbiem. Tas nozīmīgi veicina vēl glūzi jaunās latviešu padomju literatūras un mākslas attīstību. No pagrīdēs leģālā rakstnieka darba iznāc Andrejs Balodis, Indriķis Lēmanis,

Turpinājums 4. lappusē

Anna Brodele

KOLCHOZA LAUDIS

FRAGMENTI NO LUGAS 'ZELTA DRUVA'

DARBOJAS;

Sīmanis — zirgkopis kolchozā
Līze — viņa sieva, slaucēja
Sakne — kolchoza priekšsēdētājs,

Annas Brodeles jaunākā luga veļtita mūsu republikas kolchoznieku pašizliedzīgajai cīņai par kolektīvo saimniecību nostiprināšanu.

Centrālo vietu lugā ieņem kolchoza zirgkopis Sīmanis, viņa sieva slaucēja Līze, jaunlešu augstās ražas posma vadītāja komandante Māra, agronomas Arturs, Kolchoza priekšsēdētāja, partijas apriņķa komitejas locekļa Saknes personā autore parāda bolševiku partijas vadošo lomu mūsu dzīves celtniecībā.

Andris. Nepemšu! Man nevajaga. Kūlenmamma aizvainota, nosēpju ābolu. Nu, kad ne — ne. Manis dēļ... Neiz, vai tas jūsu Sakne šodien mājā?

Andris. Biedrs Sakne? Kūlenmamma. Biedrs... kā tad! Andris. Priekšsēdētājs kļēti pie graudiem. Kur gan citur?

Kūlenmamma. Un uz kuriem jums šodien tos labības vezumus dzen? Stripām vien... laikam jau valdība visu paņēma?

Andris. Kur nu! Valdībai mēs esam nodevuši. Pirmie visi apriņķi. Šodien paši savu daļu vedam pa mājām.

Kūlenmamma. Ej nu, ej! Tāds kā —! Es ar viņu pa nopietnam, bet viņš te jokus vien dzen.

Andris aizvainots. Nemaz! Ejiet un paprasiet pati, tad jau jums pateiks.

Kūlenmamma. Un tad no tiesas — visi šitie vezumi, ko tur dzen — pašiem?

Andris. Ejiet paprasiet! Kūlenmamma. Un nevis valdīšanai!

Andris dusmīgi. Vai tad jūs avīzes nemaz nelasāt? Neredzējāt, ka bija fotografija vis ielikta — vezumi no 'Zelta Druvas' ar karogiem?

Kūlenmamma. Es uz tādām fotografijām — aprauju... vai ta' nu man laika ar avīzēm pēmties! Avīzes lai lasa tie, kuriem nav jāstrādā.

Andris. Pie mums gan visi lasa avīzes. Bet Dārziņmāte nevar saredzēt, tad es viņai izlasu priekšā.

Kūlenmamma ar žultī. Nu, kā tad!... Kā tad nu jūs nelasāt! Māina toni. Jā, vai tu nevari mani aizvest pie tā priekšsēdētāja?

Andris. Bet ko jums no viņa vajaga?

Kūlenmamma. Vai, kā tu nemāki uzvesties! Skolā iet, bet ar vecākiem cilvēkiem nemāk sarunāt.

Andris saņem dūšu. Bet jūs arī nemākat uzvesties!

Kūlenmamma. Es? Debešu tēti! Nu gan pavisam nav kauna!

Andris. Bet jums arī nebija kauna! Jūs man ar kokiem sviedāt purvīnā!

Kūlenmamma aizējas. Purvīnā! Ar kokiem? Debešu tēti! Kā viņš meļo!

Andris. Nemelo visi! Es tikai māzu groziņu grībēju pielasīt, bet jūs man — kā laidāt ar sprunguli — labi, ka garām noskrēja!

Kūlenmamma. Nudien, salti baidī meli!

Andris aizvien drošāks kļūdam. Toreiz jums pāris dzērveņu bija zēl... Bet tagad atnesusi man ābolu. Nevajaga man tāda ābola — tagad mums pašiem būs desmit reizes vairāk nekā jums!

Kūlenmamma neatrod vārdus. Debešu tēti! Nekļiedz taču tā pa visu sētu!.. Es jau tad toreiz, droši vien pārskatījies, būšu tevī noturējusi par kādu citu —

Andris nicinoši. Vai tad citus var sīst ar kokiem?

Dārziņmāte. Bet kas tad par to, ka agrinoms? Vai tad tev aizliegts visticīgai aci uzmet? Atnāc tikai man līdz — tepat pagalamam pāri... tur jau tā mana perma ir.

Arturs. Man jāiet uz lauku, vecomāt, kvieši sasīti veldrē — saproti?

Dārziņmāte. To jau varēja domāt, vai tad tādā viesulī stiebrīnā var kājās noturēties?... Aizej gan, dēls, apskaties, vai nav liela skāde notikusi, un tad pa ceļam tev savu slinnieci parādīšu...

Arturs ar dusmām. Ak, lieciet man mieru ar savām vīstām!

Dārziņmāte mirkli pārsteigta, tad ar sašutumu. Kā tad tā? Kā t' es tev varu mieru likt, ja viņa slima? Kā tad es tā — ar roku atmetīšu, vai — pēc tava prāta? Ielika mani kolchozas permā par pārzinātāju, nodeva visus putniņus manā ziņā, bet es tikai sēdēju un skatīšos? Nekā, dēls, man viņu permā pavisam četri simti, visi nāc no rokās ēst, katru varu paglaudīt un pazīstu, tikpat kā agrāk, kad man pašai bija trīs vistīgas... Pēc bailes viņas mani pazīst, bet pa naktīm ceļos un eju skatīt, vai sešs nezogas klāt... Visas esmu nosargājusi i no seska, i no vānaga, i no lapsas. Bet tu man saki — liec mieru! Kā tad es tevī varu likt mierā?

Arturs padodas. Labi. Iesim... Tikai ātrāk... lūzdu!

Andris iemetas istabā, rauj nost slāpjos svārkus. Izlīzu cauri!

Arturs. Nevajaga skraidīt pa lietu. Nu tu pavisam slāpjs.

Andris. Nu, kas tur liels! Kviešus apskatīju, pie kumeļiem biju, vēl aizmetos līdz mātes fermel apskatīt Zvaigzņi... tad pie Dārziņmātes slimmās vistas.

Arturs neveikli jūzdamies. Nu, kā tad klājas tai vistai?

Andris. Tai iet uz labo! Dārziņmāte saka, ka krīze jau pāri un vista sākot runāt. Viņa saka, līdz ko jūs vistu izmeklējis un māgu ar roku paspiedis, — tūlīt tai kļūvis vieglāk. Viņa jūs slavē pa visu kolchozu.

Arturs samulsis. Nu, tas nu gan... bet kā tad ar govi?

Andris. Ārsts saka, ka būs vesela. Māte jau neatiet no tās ne soli. Pieņemtā balsi. Un nav jau joks — tā mūsu labākā gov. Bez tam mēs, biedri agronom, grībam pacelt izslaukumu līdz četri ar pus tūkstoš litriem...

Arturs pasmaidā. Ej nu, ej! Pie liki.

Andris. Nemaz! Ja māte tā saka, viņa izslauks! Bet priekšsēdētājs saka — būs vēl vairāk. Viņš par visiem labāk zina... Un tad es jau no savas puses arī palīdzu — kad skābarību

liekam, palīdzu sagriezt, palīdzu uzmanīt govis... es jau gan arī Dārziņmātei palīdzu un tēvam, un Viktoram pa reizei —

Arturs. Kā es skatos, tad tu esi ļoti aktīvs cilvēks —

Andris ātri. Es jau vēl daudz ko nemāku. Bet kad iemācīšos —

Arturs. Kas tad tu būsi, Andrej?

Andris Agronomas vai lidoņtājs — vēl es skaidri nezinu, bet laikam gan agronomas.

Arturs. Vai tad tev agronoma darbs tik ļoti patīk?

Andris. Jā, tikai es būšu citāds agronomas.

Arturs smaida. Kāds tad?

Andris meklē vārdus. Nu, tāds... citāds. Es pavisam dzīvošu kolchozā, un man būs tādi lauki, kur vārpa izaug tādas... tādas kā burkāni, bet gaudi būs tik lieli kā... rieksti. Un tad izgudrošu līdu ierīci, ka nekāda vētra labībai nekā nepadarīs... Un vēl es dabūšu sēklas, no kurām izaugs reizē ķirši, reizē bumbieri, un sastādīšu tās gar visām ceļmalām... bet aiz govju fermas es uzcelšu milzīgi lielu siltumnīcu, kur visu ziemu augs vīnogas un isti apelsīni —

Arturs. Kā? Bet kur tad redīsi, salāti, tomāti?

Andris. Otrā siltumnīcā. Būs divas. Un gar visām mājām mēs sastādīsim plūmes un ābeles, es domāju, vislabāk jau baltos dzidros un bumbierābolus —

Arturs ātri. Bet ja gadās atkal barga ziema? Šis ķirnes ir ļoti vārgas —

Andris. Nu, par ķirnēm var padomāt. Esmu ar mieru likt citas... bet ko tu saki par citroniem?

Arturs. Neaugs. Nav ko gudrot.

Andris spītīgi. Augs.

Arturs. Kā tad citroni var augt tādā klimatā?

Andris iedziedies. Klimatā? Jā, bet kā tad Mičurins —

Arturs dusmīgi. Bet kādēļ tieši citronus? Kādēļ mums pēmt tieši to, kas noteikti neizdosies?

Andris. Bet ja mēs citronus krustojam ar āboliem? Vai tā nevar?

Arturs. Kā iedziedies uz citroniem! Tu pilnīgi aizmirsti reālās iespējas... Es personīgi dodu priekšroku ziemas ķirnēm — antonovkām un popiņiem. Koki nav tik vārgi un dos vairāk ienākumu.

Andris. Nujā, es jau tos arī. Bet priekšsēdētājs saka... mēs ar lauku visu ierīkosim. Vis mums būs —

Arturs. Taču ne citroni. Es tev galvoju: to viņš nebūs domājis.

Andris nepadodas. Būs gan. Tad tu redzēsi, ka man augs. Tikai priekšsēdētājs teica — man vispirms jāizmā-

cās daudz grāmatu, un tad es visu zināšu un darišu tāpat kā Mičurins.

Arturs pieļaujās. Nu, labi, pieņemsim, ka augs arī citroni. Bet kas vēl tev te būs?

Andris strauji. Elektriskais dzelzceļš.

Arturs. Ko?

Andris. Elektriskais dzelzceļš līdz pašai pilsētai. Priekšsēdētājs saka, drīz mēs celsim pašī savu spēkstaciju upītes likumā, kur tās krāces — tur nemaz brādāt nevar, rajū no kājām... un tad mums būs strāvas, cik grib, un tad mēs visu ar elektrību... un vilciens es būšu vadītājs!

Arturs. Bet tu taču agronomas, Andrej!

Andris isi domā. Nu, kas par to! Es būšu i agronomas, i mašīnists —

Arturs. Nē tā neiet.

Andris. Nu tad... es nezinu, varbūt es pašā sākumā tomēr palikšu pie vilciena...

Arturs. Tā? Un lauki, un dārzi, un abas siltumnīcas? Ko ar tiem?

Andris gari. Ak, jā... priecīgi. Bet vai zini, Artur, kamēr es braukšu ar vilcienu, tu paliksi mājā... Vai tā nevar?

Arturs. Nu, var arī tā, Andrej.

Andris, uz sola sēdēdams, lapa maisu. Kūlenmamma. Dievs palīdz, Andrej!

Andris paceļ galvu. Ko?

Kūlenmamma smaida laipni. Es teicu — dievs palīdz!

Andris. Nekā nepalīdz, es visu tikai pats.

Kūlenmamma. Vai, kā tu — tik mazs puīšelis un tā nelabi runā... Vai tu dieviņa nemaz nebīsties?

Andris. Mums kolchozā dieviņa nav.

Kūlenmamma. Och, och! jau no bērna kājas... debesu tēti! Tad jau tu laikam gan tajos sarkanos lakatos domā ierakstīties?

Andris. Kādos lakatos?... Ā, vai jūs par pionieriem runājat?

Kūlenmamma ar pretīgumu. Par tiem. Par tiem pašiem — kā tad.

Andris. Jau sen esmu ierakstījies. Jau no pagājušās ziemas. Mums no kolchoza viņi bērn pionieros... Es tikai kaklāu pa mājām nevalkāju — var nosmērēt.

Kūlenmamma. Jā, jā... ko tur nu var darīt, tās jau jums, bērniņi, tagad liktenis... izvelk no svārku kabatas lielu sārta ābolu, laipna. Se nu ciema kukulis, uzkod uz kārā zoba!

Andris. Paldies! Man nevajaga.

Kūlenmamma pārsteigta. Uja, kā tad tev nevajaga? Nu, ņem, ņem, kad tev dod!

PAR PADOMJU TECHNIKAS PRIORITATI

Turpinājums no 4. lapa pusē

Patīstiskā tehnika. Tās virzošais spēks ir kāliā skaidrā peļņa, tieksme iegūt peļņu darba lauku necilvēciskas ekspluatācijas ceļā. Kapitalistiskajā sabiedrībā mašīnas arvien vairāk atņem darba vērtību, izskauž tā radošo saturu. Kapitalistiska uzņēmuma konstruktors strādniekā saskata mašīnas mehāniku piedēkli.

Patīstiskām, kas tad īstenībā ir firmas 'Boley' plaši pazīstamie darba galdī — šis kapitalistiskās tehnikas pēdējais saanīgums? Ar tādu darba galdū vienā maiņā var pagatavot līdz astoņi simti izstrādājumu. Bet vajaga tikai ielūkoties strādnieka darbā pie darba galdā, lai saprastu šīs ražības 'ceņu'. 'Nākdama pretim' strādniekam, firma radījusi darba galdā apkalpošanai 'svaīgas ērtības'. Divi rokūri dod strādniekam iespēju ātri padot un nostiprināt materiālu, pārvietot šķērssuportu. Ātrums pārsēdž ar kāju pedalēm. Ar to vēl nepietiek, konstruētās 'sakas', kurās ar savu ķermeni ielūdzas strādnieks un ar ķermeņa piepūli pārvieto garenisko suportu. Tādā veidā strādnieks vienā maiņā 'izdejo' 800 izstrādājumus. Ne velti darba galds leguvis ļaunu palamu — 'čarlstonas'. Pēc tāda 'čarlstonas', kas ilgst visu darba dienu, strādnieks, aiziet no rūpnīcas pilnīgi bez spēka.

Kapitalistiskie cilvēkēdāji nonākuši līdz vēl uztraucošākiem 'uzlabojumiem', kuri būtībā ir nesegta pīrgāšanās par cilvēka cieņu. 'Slavenā' amerikāņu firma 'Bullard' savos pusautomatos vīrs strādnieka galvas montē eļļas noteces aparātu. Pie jebkura traucējuma sistemā eļļa izlīst tieši strādniekam uz galvas.

Vaj mēs, socialistiskās zemes, kur 'peļņas iegūšana mūsu socialistiskajai rūpnīcībai nav ne mērķis, ne virzītājs' (J. Stalins), zinātnieki, konstruktori dīrkstam pārņemt šo tehniku vai vērtēt to bez dziļas kritiskas analīzes? Protams, ne!

Padomju zinātne un tehnika uz automatizācijas problēmu atrisināšanu iet pa saviem, īpašiem radošiem ceļiem. Tas jāsaprot reizi par visām reizēm. Ar kvēlojošu dzelzi jāizdziedina no dažu mūsu zinātnieku, saimniecisku vadītāju un konstruktoru apziņas zemošanās kapitalistisko Rietumu priekšā, kur jaunas tehnikas iesakņošanas lietderības vienīgā mērāukla ir pazīstamā amerikāņu Teitora bēdīgi slavenā 'ekonomiskuma teorija'.

Mūsu panākumi automatizācijas novadā būtu vēl nozīmīgāki, ja padomju novatoru ceļā nestāvētu Rietumu dievīnātāji, kas vairāk par visu baidās kaut soli atkāpties no amerikāņu paraugiem.

Pie mums vēl ir cilvēki, kas aklī zemojas visa ārzemnieciskā priekšā. Tie ir viņi, kas visā nopietnībā agvava 'Boley' tipa darba galdus. Tie ir viņi, kas redzot ikvienu jaunu automata padomju konstrukciju, izsaka šaubas par tā lietderīgumu tikai tā dēļ, ka, lūk, ārzemēs tik tālu vēl nav tikuši. Tie ir viņi, antipatrioti, kas netīc padomju zinātnē un tehnikā, ceļ mūsu priekšā, dažkārt kā jaunumus, to, ko kapitalistiskie laupītāji nozaguši mums. Nevienam taču nav noslēpums, ka pēdējā laikā ASV lielu troksni sacēluš 'Griplli' automatiskā līnija radusies daudz vēlāk par I. Inočkina līniju. Tādu piemēru, diemžēl, nav trūkums.

Kapitalistiskā tehnika, dzīdamās pēc reklamas, 'buma', jaunās mašīnas rada, sabīvējot hidrauliskas, elektronu, mehāniskas un citas ierīces.

Diemžēl pie mums vēl netrūkst šīs skolas sekotāju, kas 'sī' uz ārejo efektu un reklamu. Daudzi vēl atceras, kā mūsu laikrakstu lappusēs lika ziņots par Timofejevska automatisko rūpnīcu. Šis 'konstruktors' sādomejās uzcelt rūpnīcu, kur pie darba galdiem būtu jāstāv mehāniskiem 'robotiem'. Tikai daudz vēlāk noskaidrojās, ka visam šim sensacionālajam projektam bijis tikai viens uzdevums — izpumpēt no valsts kabatas iespējami vairāk naudas.

Pie mums ir daudz labi konstruētu un jau darbojošos automatisko līniju. Taču dažas no tām, tāpēc ka konstruktori nav pietiekami novērtējuši mūsu padomju teoriju, bieži vien ir ar nopietniem trūkumiem, kas noved pie nepieļaujami ilgās dikā stāvēšanas. Pie kaut kāda sīka lūzuma vienā no darba galdiem nākas līniju apstādīnāt uz divām trim stundām, kamēr tāda pašā lūzuma izlabošana atsevišķā darba galdā prasa ne vairāk par piecpadsmit minūtēm.

So automatisko līniju darba analīze pārliecinoši parāda, ka konstruktori tās radījuši, neizprazdami, ka, lielu skaitu darba galdū apvienojot vienotā, saistītā automatiskās līnijas ķēdē, nepieciešams mainīt darba galdā, griešanas instrumenta utt. kvalitāti.

Patīstām, iedomāsimies automatisko līniju no 20 darba galdiem, kas katrs atsevišķi tik pilnigs, ka caurmērā stāv dikā ne vairāk par piecpadsmit minūtēm maiņā. Kas iznāks? Tā kā visi

darba galdī savstarpēji saistīti un nevar strādāt viens bez otra, visas līnijas dikā stāvēšana līdzināsies visu darba galdū dikā stāvēšanai sumai un izteikties solidos skaitļos vairāku stundu veidā. Savienojiet mehāniski vienā līnijā nevis 20, bet 40 tādus darba galdus, un stāvoklis vēl vairāk pasliktināsies.

Automatisko līniju nedrošā darba cēloņa sīkāku analīzi apgrūtinā tas, ka daži konstruktori, parādīdami nihilistisku atieksmi pret teoriju, pret precīzu aprēķinu, tagad slēpj savu konstrukciju trūkumus, padara tos par 'noslēpumu', tas ir dzen slimību iekāpusē.

Padomju zinātne ir tieši ar to stipra, ka tā ražošanas darbinieka, konstruktora rokās dod nepieciešamos teoretiskos priekšnoteikumus, kas atļauj — pirms būvēt no metāla jaunas mašīnas, automatiskās līnijas, automatizēt ražošanas procesus — iepriekš, vēl projektēšanas sākuma stadijā, izrēķināt, ko faktiski sola tas vai cits priekšlikums, kas saistīts ar lieliem valsts līdzekļu izdevumiem.

Radot automatizētas līnijas un rūpnīcas, jau iepriekš jāuzstāda virkne prasību gan attiecībā uz instrumentu, gan uz ierīcēm. So prasību jēga ir tā, lai desmitkārt samazinātu tos zaudējumus, kas pieļaujami atsevišķa darba galdā ekspluatācijā, automatizētu skaidu novākšanu, kas piebīvē mehānismu, utt.

MMEZI konstruktoru, automatiskās rūpnīcas radītāju, panākumu nodrošināja objekta pareiza izvēle un arī tas, ka viņi savus darbus veica, pamatojoties uz automatisko līniju projektēšanas padomju teorijas.

Progresīvā padomju teorija, kas dibināta uz darba mašīnu augstas ražības likuma, apvienota ar bagāto praksi, ļauj izstrādāt un noteikt visu tautas saimniecības nozaru plānveidīgas automatizācijas ceļus, nosakot pirmās kārtas objektus, kurj pie tagadējā tehnikas līmeņa var būt sekmīgi automatizēti.

Padomju zinātnieku un konstruktoru priekšā atklāts bezgalīgs darbības lauks automatizācijas novadā. Pašlaik visā mūsu zemē noris liels darbs automatikas iesakņošanā visdažādākajās rūpnīcības nozarēs. Lielus panākumus jau guvuši ražošanas novatori lielākajās mašīnbūves, metalurģiskajās rūpnīcās, vieglās rūpnīcības un citu rūpnīcības nozaru uzņēmumos.

Lai šīs mīlīgais, svarīgais valstiskais darbs dotu visaugstākos rezultātus, nepieciešams neatliekami apvienot visas šīs novatoru armijas pūles tā, lai to precīzi virzītu uz automatizācijas visvairāgo vispārējo uzdevumu atrisināšanu, pamatojoties uz zinātnisko teoriju un pozitīvo pieredzi; nepieciešams izšķirīgi cīnīties pret zemošanos, pret ārzemju tehnikas aklū kopēšanu, pret tām rupjajām kļūdām, kuras bija pieļāvuši daži mūsu konstruktori.

Mūsu zeme realizē pāreju no socialisma uz komunismu. Padomju socialistiskā rūpnīcība var un tai jānodrošina automatizācijas plānveidīga iesakņošana visās ražošanas nozarēs, plaši jāatver visi ceļi, lai attīstītu jauno tehniku — komunistiskās sabiedrības tehniku.

Kulturas revolūcija jaunajā Ķīnā

M. VINTERS

Sagrāvušas gomindana reakcijas galvenos bruņotos spēkus, Ķīnas tautas atbrīvošanas armijas sasniegušas valsts galveno arteriju — Jancze upi. Arzemu novērotāji ziņo, ka ļoti stipri demokrātu spēki koncentrējas apes ziemeļkrastā un gatavi izšķirošam triecienam gomindana karaspēka atliekām dienvidos.

Kamer Dienvidķīnā, kas nomināli atrodas vēl gomindana kontrolē, aug saimnieciskais un politiskais haoss, kurš vēl vairāk apgrūrina Can Kai-ši — Ho In-cina kara noziedznieku klīķei realizēt šīs melnos nodomus: maskojošas ar miera frazēm, gatavoties pilsoneņu kara turpināšanai dienvidrajonos — tikmēr atbrīvotajos Ziemeļ- un Centrālās Ķīnas rajonos strauji atplaukst ekonomika un kultura, demokratizējas pilsētas un lauki. Paraleli vēsturiskajām sociālām pārmaiņām: zemes reformai, lielrūpniecības nacionalizācijai, tautas nodevēju īpašumu konfiskācijai un pārvaldes aparāta pārveidošanai uz tautas demokrātijas pamatiem, jaunajā Ķīnā norit grandioza kulturas revolūcija: brūķi vecā, tautai naidīgā feudālā muļnieciskā kultūra ar tās viduslaicīgajām, reliģiozajām tradīcijām, kas kalpoja valdošās buržuāziskās feudālās gomindana klīķes kundzības kanonizēšanai; top, veidojas un nostiprinās jauna, demokrātiska tautas kultura, kas kalpo progresam un brīvībai.

Simtu miljonu cilvēku apdzīvotajos rajonos, kuri tikai pirms dažiem gadiem, ja, pat mēnešiem atbrīvoti no reakcijas spaidiem, līdz tam valdīja feudālā dzimnieciskā iekārta ar tai raksturīgo ekonomisko un kultūras atpalcību, mātīcību un nabadzību, analfabētismu un beztiesību. Vēl 1937. gadā Ķīnā 95 proc. iedzīvotāju bija analfabēti, bet ziemeļrajonos, kuru no Ķīnas pārnāca Ķīnas sarkanā armija, lasīt un rakstīt neprotēju skaits 1936. gadā sastādīja 99 proc. Tagad tur, kur nepazīna grāmatas, žurnālus un laikrakstus, iznāk 56 laikraksti (bet visos atbrīvotajos rajonos to skaits pārsniedz 150), kam tūkstošji vietējo korespondentu. Japānas (Ziemeļēsi) avīzes «Czefanzibao» tiraža tuvojas 200.000 un tajā ir vairāk nekā 1.100 vietējo korespondentu. Šeit nevar neatzīmēt, ka vēl 1935. gadā Japānas rajonā darbojās 2000 burvju un šamanu, kas biedēja iedzīvotājus ar pieciem dučiem launu garu...

Te skaidri izpaūžas Ķīnas komunistiskās partijas piekoptās analfabētisma apkarošanas politiskās spidošās rezultāti. Jau 1938. gadā Mao Cze-duns šajā jautājumā izvirzīja šādus programmatiskus punktus: «1. Katrā pagastā jābūt vienai dienas un vienai vakara skolai, vienai grupai, kas studē hieroglifus (ķīniešu rakstu zīmes), vienai grupai, kas mācās lasīt avīzes, vienai sienas avīzei un vienam «jange» — dramatisks pašdarbības pulciņam. 2. Katram obligāti jāiemācās 1000 hieroglifi». Šim Mao Cze-duna norādījumam bija izšķiroša nozīme izglītības līmeņa celšanas darba organizēšanā atbrīvotajos rajonos. Uz tautas skolotāja Ho Čzu-šana ierosinājumu bez tam pašai organizācijai saucamās ceļojošās skolas, kuru skolotāji apmācīja zemniekus attālākās sādās. «Viskarstākā lauku darbu laikā, — rakstīja avīze «Huašenbao», — vārēdēt redzēt uz laukiem izstādītus dēļus ar hieroglifiem. Atpūtas brīžos skolotāji mācīja zemniekus lasīšanā.»

Saskaņā ar Ķīnas kompartijas CK lēmumu Šensi provincē pēdējos gados atvērta 3.000 tautskolas, Čjansu provincē (kura atrodas tieši piefrontes joslā) — 8.022 pamat- un vidusskolas, kurās mācās 300.000 skolēnu. Pie pamatskolām atvērta bez tam 2.300 klases pieaugušajiem, kurās mācās 130.000 cilvēku. Skolu skaits Mančžurijā pēdējos trīs gados palielinājies 3 ar pus reizes, bet audzēkņu skaits četras reizes. 1947. — 1948. gadā demokrātiskajā Ķīnā izvirzīts lozung: «Plaši atvērt skolu durvis visiem, kas vēlas mācīties.»

Desmitiem tūkstošu guvuši iespēju turpināt savu izglītību atbrīvoto rajonu augstākajās mācības iestādēs. Pārī Ķīnas robežām aizskanējuši «Janda» (ķīnieši — Japandasjue) — Japānas valsts universitātes — slava, kuras desmit fakultātes mācās tūkstošiem studentu. Bez «Janda» Japānā darbojas vēl Lu Sina vārdā nosauktā mākslas un literatūras akadēmija, kas pazīstama visā Ķīnā ar nosaukumu «Lu-1» un kuras audzēkņu — jaunu literātu, dzejnieku, gleznotāju, tēlnieku un muziķu — skaits pārsniedz

tūksti. Bez tam Japānā atrodas medicīnas institūts, kuru vada izcilis Ķīnas mediķis — profesors Van Pins, dabas zinātņu akadēmija, administratīva akadēmija, kas sagatavo augsti kvalificētus kadrus pārvaldes darbam, un citas mācību iestādes. Visu kursu studenti ik gadus iziet trīs mēnešu praksi, kurā viņi mācās iegūtās teoretiskās zināšanas pielietot praktiskā darbā. Pašreiz Japānā studentu skaits tuvojas 15 tūkstošiem, t. i. sastāda jau vienu trešdaļu no visas Ķīnas studentu skaita.

Blakus Japānai, kurā demokrātiski organi nodibināti jau 1937. gadā, pēdējā laikā atklātas universitātes, medicīnas un tehniski institūti un mākslas akadēmijas Čicikarā, Harbinā, Cancūnā, Mukdenā, Cendē, Kalganā, Czinanā un Kaifinā; uz jauniem demokrātiskiem pamatiem pārkārto un paplašina savu darbu Tjanczinas un Beipinas — Ķīnas kultūras izcilākā centra — piecpadsmit augstākās mācības iestādes, jaunas fakultātes atvērta Dubejas universitatē, Baišanas mākslas akadēmijā. Ziemeļķīnā militāri politiskajā akadēmijā.

Demokrātiskajā Ķīnā kultura un izglītība arvien vairāk kļūst par plašu masu ieguvumu. Desmit tūkstošos jaunās Ķīnas sādžu organizējās «jande» pulciņi. Tikai Čjansu provincē vien darbojas 1400 tādu pulciņu ar 30.000 aktīviem. Miljoni kultūras dzīvei modušos cilvēku, jaunu lasītprasēju prasja pēc grāmatām, avīzēm, žurnāliem, teatriem...

Ķīnas demokrātiskā inteliģence komunistiskās partijas vadībā šodien piešķir visas pūles, lai radītu modernu nacionālu kultūru, kas atbilstu jaunās demokrātijas principiem un prasībām. «Jaundemokrātiskā kultura, — atzīmē Mao Cze-duns, — ir tautas masu kultura, ir demokrātiska kultura. Tai jākalpo, strādnieku un zemnieku darba lauzī masām, kas sastāda vairāk nekā 90 proc. mūsu nācijas, tai jākļūst par viņu kultūru.»

Revolūcija literatūrā un kultūrā ir kļuvusi par tās progresīvās patriotiskās kustības neatņemamu sastāvdaļu, kas vērsta pret imperialismu un feudalismu, pret konfucianistisko «morāli» un viduslaicīgām tradīcijām un kas cīnās par tautas demokrātijai un tautas kultūru un zinātni. Šīs kultūras un literatūras revolūcijas vadīšanā milzu loma pieder Ķīnas komunistiskajai partijai. 1942.—43. gados, kad uz Atsevišķo rajonu, uz Japānu no visas Ķīnas plūda simtiem redzamāko ķīniešu kultūras zinātnes un mākslas darbinieku, tie sociāli svešajā apkārtnē pārdzīvoja nopietnu krīzi. Tālu no lielajiem vecās kultūras centriem — Beipinas, Sanhajas, Kantonas viņi neprata rast kontaktu ar atpalikušo lauku rajonu masām un nonāca bīstamā izolācijā, nostādot sevi pretim zemnieku, strādnieku un kareivju masām. Inteliģences aprindās kļuva populārs aplamais uzskats, ka «māksla nevar nolāsties līdz tautas masu līmenim», ka «māksla jārada priekš nākotnes cilvēkiem». Šo reakcionāro, revolūcijas lietībai kaitīgo koncepciju asi kritizēja Ķīnas kompartijas CK, kas brīdināja inteliģenci, ka šāda pozīcija ved uz dekadenci un deģenerāciju, un aicināja to ziedēt visus spēkus jaunajai demokrātiskajai Ķīnai un pievērsties šīs jaunās Ķīnas ceļiem un varoņiem — Ķīnas darba laudim.

«Lai to panāktu, — demokrātiskās Ķīnas mākslas darbinieku konference 1943. gada janvārī norādīja Mao Cze-duns, — jums jāiet pie tautas, jums jāsaprot tauta pirms tam, nekā jūs varat cerēt, ka tā sapratis jūs. Jums jā-mācās tautas valoda, lai tajā izteiktu savas domas. Jums jāstudē tautas noskaņas, paražas un tradīcijas, jums jā-mācās mīlēt tautu tādu, kāda viņa ir, un nevis tādu, kādu jūs vēlētos viņu redzēt.»

Ķīnas kompartijas vadības norādījumi kļuva par vadošu momentu Ķīnas progresīvo mākslas un kultūras darbinieku radošā darbā. Ķīnas progresīvie spēki pareizi uztvēra Mao Cze — duna vārdus un tautas domu vēsturiskās attīstības procesā izvirzīja visas sabiedriskās un kultūras dzīves centrā. Tā izveidojās jauna literatūras kustība, kas savos pamatos lika kalpošanu tautai, aktuālo problēmu drosmīgu izvirzīšanu

un literāro formu un valodas pieskaņošanu plašo tautas masu uztveres spējām un prasībām. Uz šīs progresīvās, demokrātiskās pozīcijas stingri nostājušies izcilākie Ķīnas kultūras, mākslas un zinātnes darbinieki, kā Go Mo-žo, Mao Duns, Cen Bo-da, Čzon Jans u. c., kuri šodien vada kultūras darbu atbrīvotajos rajonos.

Ķīnas nacionālā atbrīvošanas kustība cieši saistīta ar marksisma un dialektiskā materialisma ideju izplatīšanu Ķīnā. Marksisma-leninisma klasiku darbu popularitāte Ķīnā aug ar katru dienu. Izdevniecības tikko spēj apmierināt tautas prasības pēc Marksa, Engelsa, Leņina, Staļina darbiem, un kuriem ievērojama daļa jau pārtulkoti ķīniešu valodā un tiek izdoti masu tiražos.

Milzīga ir Ķīnas tautas masa, bet it īpaši progresīvās sabiedrības daļas interese par padomju literatūru, mākslu, zinātni. Lūk, aculiecinātā stāsts: «Vilciena vagonā ķīniešu kareivju grupa klausās fragmentus no ķīniešu valodā pārtulkotās K. Simonova grāmatas «Dienas un nakts». Priekšsāstījā ik brīdī pārtrauc piekrietošas replikas. Viens no kareivjiem piezīmē: «Mēs esam šeit lidināties padomju cilvēkiem. Un šī grāmata rāda mums dzīvus padomju kareivju un virsnieku tēlus. No tādām grāmatām mēs mācāmies». (J. Svetlovs, «Mančžurijā».)

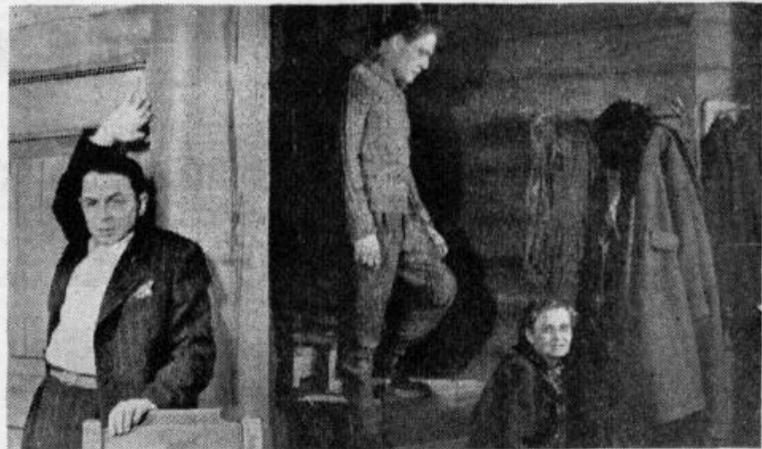
Iemīļotākais ārzemju autors Ķīnā ir Maksims Gorkijs. Gandrīz visas viņa grāmatas pārtulkotas, daudzas no tām izdotas 10—30 reizes. Maksima Gorkija luga «Dibenā» piedzīvojuši simtiem uzvedumu ķīniešu teatru skatuvēs. Ļoti populāri Ķīnā ir M. Solochovs, A. Tolstojis, N. Ostrovskis, V. Katajevs un citi padomju autori, kuru darbus pārtulko labākie Ķīnas rakstnieki. Uz demokrātiskās Ķīnas skatuvēm lielus panākumus guvušas padomju dramaturģu — Korneičuka, Simonova u. c. lugas. No latviešu padomju rakstniekiem ķīniešu valodā pārtulkoti Arvida Grigūļa stāsti.

Ķīnā var atrast ne mazums piemēru, kā padomju literatūra iedvesmojuši rakstniekus un dzejniekus kalpot savai tautai. Profesors Čzen Čzen-do nesena rakstīja: «Padomju zemes progress un uzplaukums iedvesmo mūs, ir paraugs mums, kā jākalpo tautai.»

Ķīnas progresīvie rakstnieki, kuras iedvesmo padomju īstenība, padomju literatūra, dara visu, lai palīdzētu ķīniešu tautai tās vēsturiskajā cīņā pret gomindana reakciju un tās amerikāņu aizgādņiem. Mūsdienu varonīgajā cīņā viņi pareizi saskata rītdienas brīvības ķīlu, Jauno eru Ķīnas vēsturē, kuru pavē Ķīnas tautai atbrīvošanas armijas izcilās uzvaras, viņi pareizi sauc par tautas eru. «Mūsu literatūrai, — raksta Go Mo-žo, — jābūt tāpēc tautas literatūrai: realistiskai, nacionālai un reizē ar to internacionālai». Atbildot buržuāziskajiem objektīvistiem, redzamākais Ķīnas rakstnieks un literatūrkritiķis Mao Duns rakstīja: «Mēs esam par kritiķi, bet tikai tautas vārdā un tautas labā». Jaunajai ķīniešu literatūrai raksturīgi mākslinieku centieni aptvert ķīniešu tautas nacionālās apziņas kāpinājumu un izprast to lūzumu, kas raksturīgs tautas intelektuālajai dzīvei un atbilst šīs dienas vēsturiskajām sociālistiskām pārmaiņām Ķīnā.

Ķīnā, tāpat kā visās citās komunisma ideju apstarotajās valstīs, komunisti ir viskonsekventākie cīnītāji pret reakciju un imperialismu, par tautas politisko un ekonomisko brīvību, par tās demokrātiskajām tiesībām. Bet, kā norādīja Mao Cze-duns, «mēs, komunisti, daudzus gadus cīnāmies ne tikai par politisku un ekonomisku revolūciju, bet arī par kultūras revolūciju Ķīnā. Šis cīnās mērķis ir uzcelt Ķīnas nācijas jaunu sabiedrību un jaunu valsti. Šajā jaunajā sabiedrībā un jaunajā valstī pastāvēs ne tikai jauna politika un jauna ekonomika, bet arī jauna kultura.»

Lielajā cīņā par jaunu politiku, ekonomiku un kultūru jaunā Ķīnā demokrātijai gūst izcilus panākumus, kam vēsturiska nozīme ne tikai pusmiljardam Ķīnas iedzīvotāju: šie panākumi varēni iedvesmo visas Āzijas koloniālās tautas, kas cīnās par atbrīvošanu no feudālā un imperialisma jūga.

Aina no Viļa Lāča «Zvejnieka dēls» uzveduma Dramas teatri. Attēlā: R. Baltaisvilks (Roberts), Z. Katlaps (Oskars) un V. Līne (Zenta). J. Krieviņa foto

Valsts drammas teātra svētku izrāde

Saviem 30 gadu darba svētkiem Valsts drammas teātris iestudējis tautas rakstnieka Viļa Lāča romāna «Zvejnieka dēls» jaunu dramatisējumu, kurā pilnīgi atklātas visas romānā ietvertās atziņas un idejas. Svētku izrādē piedalās gandrīz viss teātra kolektīvs. Ar lielu prieku un aizrautību tas daudz strādājis, lai atveidotu uz skatuves šo visas tautas dziļi iecienīto literāro darbu.

Autora nodoms «Zvejnieka dēlā» bijis rādīt nevis atsevišķu varoni, bet vesela zvejnieku ciema likteni buržuāziskās Latvijas apstākļos. Arī inscenētājs centies parādīt visus apstākļus, viņu tipisko dzīves organizāciju, kas veido Oskara raksturu, kā arī viņa ciešās saites ar sava ciema laudim.

«Zvejnieka dēlā» jo asi izpaūžas jaunā cīņa pret veco, Jaunais — tā ir zvejniekos pamodinātā apziņa, ka viņi var kļūt par vienotu spēku, kas nokrātis izmantotāju jūgu, Oskars, būdams nemierna un spīta pilnāks un aktīvāks par visiem, veicina šīs apziņas pamošanos. Viņš vieno zvejniekus kopīgiem saimnieciskiem pasākumiem — murda un ledus pagrāba būvei, kooperatīva dibināšanai. Zvejnieki tomēr drīz vien pieredz un saprot, ka šie kopīgie saimnieciskie pasākumi pastāvošajā kapitalistiskajā iekārtā vēl nav viņu stāvokļa atrisinājums. Jaundibinātā kooperatīvā tāpat kā visā dzīvē vadošos grozījumus pārņem veikalnieki un dažādi spekulanti.

Lai pilnīgāk un līdz galam atmaskotu šos buržuāziskās sabiedrības pārstāvis, šai dramatisējumā ieviesta jauna persona no romāna otrās daļas. Tas ir saimnieks deputāta kandidāts Pīkieris. Tāpat atsegtis brāļa Teodora ciešais sakārs ar valdošo buržuāzijas šķiru. Brālis Teodors aptūmojis zvejnieku prātus ar sektantiski reliģioziem māņiem, balsu zvejojotājs Pīkieris ievēl viņus savos politiskajos valgos, bet Garoza — šis vislaunākais zirnekis — izsūc viņus ekonomiski, iebāzot savā kabatā vislielāko starnniecības peļņu.

Insceņējumā atklāta visu šo veikalnieku ciešā sadarbība zvejnieku kopīgajā izmantotāšanā. Bodnieks Banders, kas arī pārtiek no starnniecības peļņas, pārstāv to sīkpiļsonības noslāņojumu,

Nākamajā nedēļā

○ **Sovakar** Filharmonijas zālē notiek A. Puškina piemīnā veltīts koncerts, kurā piedalās KPFSR nopelniem bagātais mākslinieks, Staļina premijas laureāts M. Aleksandrovičs, Filharmonijas soliste Novika un daļlāsitājas Longva un Krestovņikova.

○ **28. martā** Valsts drammas teātri notiks teātra 30 darba gadiem veltīts svētku koncerts. Sarīkojumu atklās tautas māksliniece Berta Rūmniece. Par Dramas teātra dibināšanas laiku un teātra darba gaitām referēs tautas rakstnieks Andrejs Upits. Koncerta daļā piedalīsies Operas un baleta teātra, Dailes teātra, Krievu drammas teātra, Liepājas teātra u. c. mākslinieki.

○ **28. martā** Filharmonijas zālē notiks kārtējais simfoniskais koncerts. Piedalās Leningradas pianists Vi. Nilsens. Diriģents — A. Jansons. 30. martā Vi. Nilsens sniegs patstāvīgu klavieru koncertu.

○ **Latvijas Padomju rakstnieku savienības** klubs 29. martā rīko saticīanos ar tautas rakstnieku E. Birznieku-Upīti. Sarīkojums notiek sakarā ar bērnu grāmatu nedēļu. Literārajai daļai seko koncerts.

○ **31. martā** pāiet 140 gadu, kopš dzimis lielais krievu rakstnieks N. Gogolis. Atzīmējot šo ievērojamo atceri,

kas ik brīdī būtu gatava izvēršties par tādiem pašiem lieluzņēmējiem kā Garoza. Pīkiera un Bandera sadarbībā parādīta buržuāziskās Latvijas koruptā vēlēšanu sistēma.

Zvejniekos pamodinātā savas taisnības un spēka apziņa ir tas jaunā diglis, kas sāk cīņu pret visu šo mantrusīgo, alku pilno, izkurtējušo, bet vēl sīksto un neatlaidīgo veco pasauli. Ilgi krājies, zvejnieku sašutums un rūgtums izlaužas kā vilnis, lai aizskalotu visas drāzas. Pēc pirmās uzvaras kā Oskars, tā viņa biedri apzinās, ka cīņa vēl nav galā. Uz brīdi padzītais garozu un pīkiera pulks nerimies. Ir gaidāmas vētras, bet viņi tās nebaidās. Te līdzās Oskaram kā cīnītāja un biedrs nostājas arī Anita. Tādā kārtā arī romantiskā tema iegūst pareizo traktējumu — tā izaug pāri šauri personiskajam lokam, kļūst sabiedriski nozīmīga.

«Zvejnieka dēlu» svētku pirmizrādei iestudējis galvenais režisors Staļina premijas laureāts, nopelniem bagātais mākslas darbinieks Alfr. Amtmanis-Briedītis. Pirms 30 gadiem ar Leona Paegles «Augšamcelšanos» viņa režijā teātris uzskā savas darba gaitas.

Izrādē piedalās jubilear, nopelniem bagātā skatuves māksliniece Anta Klīnts Līdijas lomā un jubilers, tautas skatuves mākslinieks Jānis Osis, kas tēlo Garozu. Oskara lomā redzēsīm nopelniem bagāto skatuves mākslinieku Zani Katlapu, Anitas — jauno, spējīgo aktrisi Līdiju Freimani, kas ar saviem stingro un krietno sieviešu tēliem jau ieguvusi skatītāju nedalītu atzinību. Zentas traģediju spilgti atklāj Staļina premijas laureate Velta Līne, Robertu tēlo Rudolfis Baltaisvilks, veco Klavu — Staļina premijas laureāts Kārlis Klētnieks, Klaviņi — Olīta Starke-Stendere, Oīgu — nopelniem bagātā skatuves māksliniece Oīga Lejaskalne, brāli Teodoru — nopelniem bagātā skatuves mākslinieks Edgars Zīle, Pīkieri — Ludvīgs Bārs, Banderu — Visvaldis Silenīks.

Katrs izrādes plašā ansambļa dalībnieks centies krāsaini un sulīgi izziņēt savu tēlu, lai teātra darba svētku izrādē būtu jo krāsna.

Valija Brutāne

25 GADI KAUKJAS POSTENĪ

Šinīs dienās Amerikas progresīvo spēku cīņas organam — laikrakstam «Daily Worker» — izpildījās 25 gadi. Šie gadi brāļīgo laikrakstu — «Humanities», «Mundo Obrero», «Unita» u. c. — apsvēkumos nosaukti par «slaveniem cīņu un darba gadiem».

Laikraksta nodibināšanas vēsture, tā smagais, bet cieņas pilnais ceļš, apgaismots specialā grāmatā, kas iznākusi šā gada sākumā un ar pilnām tiesībām nosaukta: «Vārdi, kas cīnās».

Laikraksta pirmā numura pirmajā lappusē lasām virsrakstu: «Amerikāņu

bankieri atbalsta reakcionāro Vāciju» un tas skanēja kā cīņas signāls, kas savilņoja visus patiesos demokrātijas aizstāvjus.

Tagad, turpinot šo pašu cīņu par mieru un demokrātijai, laikraksts savā jubilejas numurā brīdina: «Ziemeļatlantijas pakts nozīmē slepenu gatavošanos karam, gatavošanos, kurai izšķiroša vieta valsts departamenta un kara ministrijas aprēķinos.» Tomēr šo plānu iedvesmotājs — «Volstrīts» — tā nav Amerika, — pasvītro laikraksts.

Tiesī otrādi, amerikāņi apzinās, ka Volstrīts un kara kurinātāji, kas draud ar atombombu, ir mūsdienu Amerikas galvenie ienaidnieki.

Amerikāņu reakcija dienādiēnā nikni uzbrūk laikrakstam «Daily Worker»; tās redaktors Džons Geits kopā ar pārējiem ASV kompartijas līderiem saukts pie tiesas atbildības.

Un tomēr, par spīti visām reakcijas pūlēm, «Daily Worker» popularitāte un autoritāte ASV plašo masu vidū ar katru dienu pieaug.